

Sygn. akt XII Ko 35/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Piotr Gąciarek (spr.)

SSO Agnieszka Jarosz

SSR del. Arletta Mierziak

Protokolant: sekr. sąd. Mirosław Grzęda, sekr. sąd. Marlena Migda, Paulina Adamowska

przy udziale prokuratora: Bogumiły Knap, Krystyny Nogal – Załuska, Małgorzaty Herter-Dziurzyńskiej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach: 30.11.2020 r., 28.01.2021 r., 25.02.2021r.

sprawy

z wniosku E. D., H. D., G. G.

przeciwko Skarbowi Państwa

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę oraz odszkodowanie za poniesioną stratę wynikłe

- z zastosowania tymczasowego aresztowania w sprawie zakończonej wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 07.04.1948 roku (sygn. akt Sr. 110/48)

- z wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie na sesji wyjazdowej w S. z dnia 18.01.1949 roku (sygn. akt Sr. 1806/48)

wobec S. D. syna J. i J. z domu Z., urodz. (...) w M.

na podstawie art. 8. ust. 1 i 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. 2020. 1820)

orzeka

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz E. D. syna S. i F. z domu B., urodz. (...) w M. kwotę 1.700.000 (milion siedemset tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz H. D. córki S. i F. z domu B., urodz.(...) w (...) 1.700.000 (milion siedemset tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz G. G. córki S. i F. z domu B., urodz. (...) w M. 1.700.000 (milion siedemset tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

IV. w pozostałym zakresie wniosek o zadośćuczynienie oddala;

V. oddała wniosek o naprawienie szkody;

VI. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

SSO Piotr Gąciarek

SSO Agnieszka Jarosz SSR del. Arletta Mierzwiak

UZASADNIENIE		
Formularz (...)	Sygnatura akt	XII Ko 35/20
1. WNIOSKODAWCA		
E. D. – 163.718,40 zł H. D. – 163.718,40 z G. G. – 163.718,40 zł		
1. ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki
1.	E. D. – 163.718,40 zł H. D. – 163.718,40 zł G. G. – 163.718,40 zł	Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
1.	E. D. – 6.151.646,87 zł H. D. - 6.151.646,87 zł G. G. - - 6.151.646,87 zł	Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty

		<p>Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty</p> <p>Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty</p>
3.	Inne	

1.3. Ustalenie faktów				
0.1.3.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty	
3.1.1.	wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 07.04.1948 roku (sygn. akt Sr. 110/48) S. D. został skazany na karę 1 roku więzienia z zawieszeniem wykonania na okres 2 lat;	Wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 7 kwietnia 1948r. sygn. akt Sr. 110/48	k. 66-68	
3.1.2.	wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie na sesji wyjazdowej w S. z dnia 18.01.1949 roku (sygn. akt Sr. 1806/48) S. D. został skazany na karę 5 lat więzienia.	Wyrok Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie na sesji wyjazdowej w S. z dnia 18.01.1949r. sygn akt Sr. 1806/48	k. 81v	

3.1.3.	Łącznie z tytułu tymczasowego aresztowania do sprawy Sr 110/48 i odbywania kary do sprawy Sr (...) S. D. był pozbawiony wolności 1744 dni, co daje ponad 57 miesięcy.	kopie dokumentów IPN	k. 32-42 k.48, 53, 56, 59, , 57, 69, 70, ,71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 87, 94-96, 99, 100-101, 107, 108,	
3.1.4.	S. D. zmarł (...) roku. Jego żona F. F. z domu B. zmarła 21.11.1990 r. S. D. miał 6 dzieci, które dożyły wieku dorosłego oraz dwoje dzieci zmarłych wkrótce po urodzeniu w wieku 1 roku oraz 1 roku i 2 miesięcy. W chwili obecnej żyje jedynie troje dzieci S. D.:	odpis skrócony aktu zgonu	k. 24	
zeznania E. D.	k. 18189			
zeznania H. D.	k. 189-189v			
zeznania G. G.	k. 187v-188			
3.1.5.	W świetle prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 03.04.2019 r. (sygn. akt XVIII Ko 16/19) czyny, za które został skazany S. D. były związane z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.	odpis postanowienia	k. 29-31	

0.1.3.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.		Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.				

1.ocena DOWODÓW		
0.1.Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
3.1.1.	dokumenty, które stały się ujawnione bez odczytywania	Sąd uznał za prawdziwe i rzetelne dokumenty znajdujące się w aktach sprawy, dołączone do wniosku lub złożone przez pełnomocnika w późniejszym czasie. Są to dokumenty oficjalne, urzędowe, niekwestionowane przez żadną ze stron.
3.1.2.	Zeznania E. D., H. D., G. G.	<p>W toku postępowania sądowego Sąd przesłuchał w charakterze świadków troje wnioskodawców. Sąd co do zasady uznał ich zeznania za szczerze, oparte na własnej pamięci i pamięci zachowanej w rodzinie o losach ojca. Zeznania świadków co do najbardziej istotnych elementów są spójne i wzajemnie zbieżne. Sąd nie dostrzegł u świadków tendencji do celowego zniekształcania relacjonowanych zdarzeń.</p> <p>Z przyczyn natury obiektywnej zeznania świadków obarczone były natomiast pewnymi istotnymi ograniczeniami.</p>

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż z racji upływu ponad 70 lat od pierwszego osadzenia ojca wnioskodawców w areszcie relacje jego dzieci miały charakter niekiedy nieostry i niezawierający zbyt wielu szczegółów. Element upływu czasu niewątpliwie wywarł wpływ na relację świadków.

Oceniając zeznania świadków Sąd nie mógł tracić z pola uwagi, że gdy 8 grudnia 1947 roku S. D. był po raz pierwszy aresztowany jego najstarsza córka G. miała wówczas skończone 16 lat, syn E. skończone lat 8, zaś córka H. była 9 – miesięcznym niemowlęciem. Z oczywistych zatem względów H. D. nie mogła pamiętać okoliczności aresztowania ojca i pierwszych lat pozbawienia wolności. W tym zakresie jej wiedza musiała zatem wynikać z przekazów rodzinnych: od matki i starszego rodzeństwa.

W świetle zeznań trojga dzieci S. D. za udowodnione Sąd uznał takie okoliczności związane z jego pozbawieniem wolności jak:

- brutalne pobicie przy zatrzymaniu na terenie własnego gospodarstwa, w stodole (połamanie żeber, złamanie nosa, wybicie zębów)

- bardzo złe warunki bytowe w czasie pobytu w więzieniu, jedzenie bardzo złej jakości, fatalne warunki sanitarne, ciasnota

- stosowanie przemocy (bicia i znęcania się) w czasie pobytu w zakładzie karnym – przebicie nogi bagnetem, trwałe uszkodzenie palców u rąk od przytrząskiwania ich drzwiami

- trwałe zmiany w zdrowiu psychicznym i fizycznym po wyjściu na wolność.

Jest faktem powszechnie znanym (i jako takim niewymagającym dowodu), że zarówno warunki panujące w aresztach śledczych i więzieniach w latach 1944-1956, jak i praktyka traktowania osób osadzonych w tych jednostkach diametralnie odbiegała od współczesnych warunków związanych z pozbawieniem wolności. Z powszechnie dostępnej wiedzy historycznej wiadomo, że w sposób szczególny (odbiegający na minus od sposobu traktowania zwykłych więźniów kryminalnych) traktowano osoby oskarżone lub skazane za przestępstwa natury politycznej, w tym w szczególności za te, które przez ówczesne władze komunistyczne były uważane za godzące w nowy ustrój państwa. Osoby skazane za czynny sprzeciw wobec ówczesnej władzy, za pomoc podziemiu niepodległościowemu były traktowane brutalnie i bezwzględnie. Bicie i stosowanie różnego rodzaju form nacisku fizycznego o charakterze tortur było praktyką powszechną. Tak więc, o ile fatalne warunki w jakich byli w latach 40 i 50 osadzani aresztowani i skazani dotyczyły wszystkich pozbawionych wolności, o tyle specyfiką traktowania osób uznanych za wrogów ustroju ówczesnego państwa było poddawanie ich brutalnemu śledztwu z użyciem przemocy. Znęcanie się nad więźniami politycznymi było okolicznością na tyle powszechną, że nie wymaga to szerszego uzasadnienia. Na tym tle należy zatem osadzić zeznania wnioskodawców opisujących co spotkało w więzieniu ich ojca i w jakim stanie wyszedł na wolność.

W oparciu o zeznania świadków można Sąd ustalił, że prawie 5

		<p>letni pobyt w więzieniu zламаł życie S. D.. Gdy wyszedł na wolność w 1953 roku miał dopiero 53 lata. Jak wynika jednak z relacji jego dzieci nie był on już w stanie wrócić do normalnej pracy – to jest prowadzenia gospodarstwa rolnego. Był człowiekiem fizycznie i psychicznie niezdolnym do pracy. Znerwicowanym. Miał problem ze snem i z żołądkiem. Wyszedł na wolność z wybitymi zębami, złamanym nosem i śladami po przebicciu nogi w łydce bagnetem.</p> <p>Nie był człowiekiem ani fizycznie ani psychicznie w pełni zdrowym.</p>
<p>0.1.4.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów</p> <p>0.2.(dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)</p>		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu
1.PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
1.		
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
Zadośćuczynienie		

2.	Kwota główna	Odsetki
	E. D. – 6.151.646,87 zł H. D. - 6.151.646,87 zł G. G. - 6.151.646,87 zł	Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty Ustawowe za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
<p>Art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego stanowi, że osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji. W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci, rodziców. Fakt, że rodzice urodzonego w (...) roku S. D. nie żyją był niekwestionowany w toku procesu jako okoliczność oczywista i notoryjna – albowiem nie jest możliwe, aby pozostawali przy życiu w roku 2021, rodzice osoby urodzonej w (...) r.</p> <p>Tak więc jedynymi osobami uprawnionymi do wystąpienia z roszczeniami o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowanie</p>		

z tytułu wykonania wobec S. D. kary pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania w obu sprawach zakończonych wyrokami byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie było jego troje żyjących dzieci:

- syn E. D. urodz. (...)

- córka H. D. urodz. (...)

- córka G. G. urodz. (...)

Postanowieniem z 3 kwietnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Warszawie stwierdził nieważność: wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 07.04.1948 roku (sygn. akt Sr. 110/48) skazującego S. D. 1) na karę 1 roku więzienia z zawieszeniem wykonania na okres 2 lat oraz nieważność wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie na sesji wyjazdowej w S. z dnia 18.01.1949 roku (sygn. akt Sr. 1806/48) skazującego S. D. na karę 5 lat więzienia.

Treść wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 07.04.1948r. 1946 r. w sprawie o sygn. akt Sr 110/48, a także wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie na sesji wyjazdowej w S. z dnia 18.01.1949 roku nie pozostawia wątpliwości, że proces karny przeciwko S. D. stanowił represję za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Zostało to zresztą potwierdzone prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z 3 kwietnia 2019 r.

Inne

3.

Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
1.ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
1.	E. D. – 1.700.000 zł H. D. - 1.700.000 zł G. G. - 1.700.000 zł	odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
<p>Wobec bezspornych w sprawie takich okoliczności jak działalność S. D. na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i związane z tym pozbawienie wolności, słuszność dochodzonego żądania zasądzenia zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą z pozbawienia wolności, była co do zasady przesądzona. Zadaniem Sądu było natomiast określenie w odpowiedni sposób wysokości odpowiedniego zadośćuczynienia.</p> <p>Przy braku szczegółowej regulacji kwestii zadośćuczynienia na gruncie ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku w orzecznictwie podkreśla się, że zadośćuczynienie:</p> <p>„ma zrównoważyć wszystkie negatywne przeżycia i</p>		

doświadczenia pokrzywdzonego. Jest swoistego rodzaju sankcją za naruszenie dóbr osobistych, dlatego jego zakres jest wyznaczony regulacjami prawa cywilnego, określającymi katalog dóbr osobistych, w tym naruszenie wolności człowieka, również przy uwzględnieniu jej aspektu wewnętrznego, tj. wolności od obawy i strachu, od użycia przemocy czy zrealizowania groźby, naruszenie możliwości swobodnego dysponowania wartościami osobistymi.” (tak w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30.11.2018 r. II AKa 483/18, LEX nr 2625097)

„winno stanowić "sumę odpowiednią", a więc nie może mieć ona charakteru symbolicznego, a powinna odzwierciedlać rzeczywiście doznaną krzywdę i służyć jej złagodzeniu” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 08.11.2018 r., II AKa 158/18, LEX nr 2668087)

W orzecznictwie podkreśla się także, że przy określaniu sumy zadośćuczynienia sąd powinien orzekać „na podstawie zindywidualizowanych kryteriów, wynikających z materiału dowodowego sprawy, w następstwie rozważenia wszystkich jej istotnych okoliczności” (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 15 marca 2017 r., II KK 42/17, LEX nr 2273886).

Zadośćuczynienie ma mieć charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwaną wartość. Z drugiej strony wysokość ta nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być

„odpowiednia” w tym znaczeniu, że powinna być - przy uwzględnieniu krzywd poszkodowanego - utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństw (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2017 roku, sygn. akt: III K 181/17, Legalis).

Podkreślić należy, że nie może budzić żadnych wątpliwości, że roszczenia osób uprawnionych do zgłoszenia wniosku o zadośćuczynienie i odszkodowanie (w okolicznościach rozpoznawanej przez Sąd sprawy, dzieci represjonowanego) są roszczeniami pochodnymi osoby represjonowanej. Tak więc Sąd zasądzając kwotę zadośćuczynienia na skutek wniosku dzieci S. D. ustalał jego wysokość, biorąc za podstawę określenie jaką sumę powinien otrzymać represjonowany, o ile pozostawałby przy życiu w dacie orzekania.

Sąd rozważył zatem wszechstronnie wszystkie istotne okoliczności sprawy.

Podkreślić należy, że w przypadku S. D. poza niejako typowymi dolegliwościami odczuwanymi przez wszystkie osoby pozbawione wolności na przełomie lat 40 i 50 XX wieku takimi jak:

- ciasnota w celach
- fatalne warunki sanitarne
- zły jakości wyżywienie

ojciec wnioskodawców doznał szczególnego rodzaju złego traktowania w czasie pozbawienia wolności. Przemoc zastosowana wobec S. D. nie była jednorazowym ekscesem funkcjonariuszy, lecz

miała charakter zaplanowanego działania. Wskazuje na to rodzaj doznanych krzywd przez represjonowanego:

- brutalne pobicie przy aresztowaniu
- wybicie zębów i złamanie nosa
- złamanie żeber
- przebicie nogi bagnetem

Skutki prawie pięcioletniego pozbawienia wolności zaważyły na dalszym życiu S. D., który w momencie pierwszego aresztowania miał niespełna 48 lat i nawet jak na warunki końca lat 40 nie był jeszcze człowiekiem starym. Po wyjściu na wolność, co było już przez Sąd wcześniej wskazywane, życie S. D. nigdy już nie wróciło na normalne tory. Nie został wykazany w toku postępowania sądowego związek pomiędzy pobytem w zakładach karnych, a śmiercią w (...) roku. Niewątpliwie jednak rozłożonym w czasie skutkiem kilkuletniego uwięzienia było drastyczne pozbawienie jakości życia, a przede wszystkim zakończenie jego aktywnej części, gdy człowiek jest zdolny do samodzielnego zarabiania na utrzymanie swoje i swojej rodziny.

Sądowi rozpoznającemu niniejszą sprawę znane jest dość jednolite stanowisko sądów apelacyjnych i Sądu Najwyższego, co do tego, że należnej kwoty zadośćuczynienia nie powinno się przeliczać na dni czy miesiące. Zapatrywać tych Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę nie podziela. Rzecz bowiem w tym, że trzymanie się takiego stanowiska czyni nieczytelnymi motywy decyzji Sądu. Poza wszechstronnym rozważeniem wszystkich istotnych

okoliczności w sprawie, trudno byłoby (trzymając się powyższej zasady) bowiem zróżnicować uzasadnienie wyroku w przypadku różnych sum zadośćuczynienia. W istocie bowiem można by dokładnie tak samo uzasadnić zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 4.000.000 zł i 6.000.000 zł. Sąd zarówno wygłaszając ustne motywy orzeczenia na rozprawie jak i sporządzając pisemne uzasadnienie stanął na stanowisku, że dla zrozumienia motywów jakie legły u podstaw wyroku niezbędne jest właśnie szczegółowe określenie relacji zasądzonej sumy zadośćuczynienia do okresu pozbawienia wolności liczonego w miesiącach i dniach.

Zasądzona suma 5.100.000 zł w przeliczeniu na 1 dzień pozbawienia wolności (5.100.000 zł podzielone przez (...)) daje kwotę zbliżoną do 3.000 zł (dokładnie 2924 zł). Z kolei przyjmując miesiąc za równoważny 30 dniom (art. 127b kpk) daje to kwotę 87.931 zł za miesiąc pozbawienia wolności.

Z jednej strony stwierdzić można, że jest to kwota bardzo wysoka, ale z drugiej strony nie jest to suma oderwana od okoliczności tej konkretnej sprawy. S. D. nie przebywał w zakładzie karnym w warunkach współczesnych, czy nawet w takich warunkach jakie były w PRL, po 1956 roku, lecz był pozbawiony wolności w latach, gdzie osoby skazane za opór wobec władzy komunistycznej, osoby uznane za więźniów politycznych były traktowane bezwzględnie, brutalnie, okrutnie. Nie były to ekscesy poszczególnych funkcjonariuszy UB cz służby więziennej, lecz ukształtowana i konsekwentna praktyka ówczesnych władz. Nie

inaczej było w przypadku S. D.. Sąd, co trzeba z naciskiem podkreślić, kierując się jednoznaczną treścią art. 8 ust.1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, ustalał wysokość należnego zadośćuczynienia tak jak by miał przed sobą samego represjonowanego S. D.. Konieczne zatem było określenie wysokości zasądzonego zadośćuczynienia w relacji do potrzeb i stanu w jakim znajdował się S. D. po wyjściu na wolność. Po powrocie do domu S. D. nie był w stanie dalej prowadzić własnego gospodarstwa. Dysponując zasądzoną kwotą zadośćuczynienia represjonowany miałby możliwość uczynienia swojego bardziej znośnym. Może wiązałyby się z to z najmem pracowników do pracy w gospodarstwie, może z budową lepszego, wygodniejszego domu. Tego oczywiście dziś nie już się nie dowiemy.

Rolą Sądu przy rozpoznawaniu tej konkretnej sprawy było powiązanie konkretnych okoliczności związanych z bezprawnym pozbawieniem wolności osoby represjonowanej z dostępnymi w obszernej ilości wiadomościami z historii Polski po XX wieku. Wiedza na temat warunków w jakich przebywały po II wojnie światowej osoby uznane za wrogów nowego ustroju nie pozostawia żadnych wątpliwości, że brak przemocy, brak bicia, brak zniszczenia zdrowia jeśli miał miejsce w przypadku takiej osoby, to był absolutnym wyjątkiem. Takim wyjątkiem nie była ponad wszelką wątpliwość sprawa S. D..

Inne		
3.		odsetki ustawowe zostaną wypłacone za ewentualną zwłokę od chwili uprawomocnienia się przedmiotowego wyroku.
1.Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
IV	Sąd oddalił żądanie wnioskodawców w pozostałej części, uznając, że roszczenie o zasądzenie zadośćuczynienia w kwotach po 6.151.646,87 zł na rzecz każdego z wnioskodawców nie odpowiada okolicznościom sprawy i stanowiłoby kwotę przekraczającą racjonalnie określoną sumę zadośćuczynienia.	
V.	Sąd w całości oddalił wniosek o naprawienie szkody. W sprawach o zadośćuczynienie i odszkodowanie wobec osób objętych ustawą z dnia 23 lutego 1991 roku toczą się na podstawie przepisów procedury karnej, ale uzupełniająco na mocy art. 558 k.p.k. stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Jak wskazuje się w orzecznictwie, ciężar dowodu w takim wypadku zgodnie z art. 6 Kodeksu postępowania cywilnego, spoczywa na wnioskodawcach (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22.06.2020 r., II AKa 230/19). Wnioskodawcy nie wykazali jakie dochody osiągał ich ojciec z prowadzenia gospodarstwa rolnego w okresie przed pozbawieniem wolności. Nie zostało w żaden sposób uprawdopodobnione czy S. D. posiadając na utrzymaniu żonę i	

trójkę małoletnich dzieci był w stanie czynić jakiegokolwiek oszczędności po zaspokojeniu podstawowych potrzeb życia codziennego.

Sąd zdaje sobie sprawę, że z racji znacznego upływu czasu wykazanie zasadności odszkodowania było obiektywnie trudne. W przeciwieństwie jednakże do kwoty zadośćuczynienia (której wysokość co do zasady pozostawiana jest uznaniu Sądu) w przypadku ustalania należnego odszkodowania Sąd musi stać na gruncie konkretnych, jednoznacznych i poddających się rachunkowej analizie okoliczności. W realiach niniejszej sprawy brak było podstaw do prowadzenia jakichkolwiek ustaleń w przedmiocie odszkodowania.

Twierdzenia zawarte w uzasadnieniu wniosku nie znajdowały w tym zakresie uzasadnienia w odpowiednich dowodach.

Sąd nie mógł tracić z pola uwagi, że z dostępnej powszechnie wiedzy historycznej, wynika jednoznacznie, że konsekwencją wojny było po 1945 roku powszechne i drastyczne zubożenie całego społeczeństwa. W toku postępowania przed Sądem nie zostały ujawnione żadne dowody, które wskazywałyby, że odmiennie przedstawiała się sytuacja w przypadku S. D. w okresie przed jego aresztowaniem.

1.Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
VI.	Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób

represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, koszty postępowania w sprawach objętych ustawą ponosi Skarb Państwa.

1. PODPIS

SSO Piotr Gąciarek

SSO Agnieszka Jarosz

SSR del Arletta Mierziak